

Fot. Monika Kosecka, DHI Polska

KPOWM Krajowy Program Ochrony Wód Morskich

**Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu
KPOWM**

Kwiecień 2016

Projekt:

Opracowanie Krajowego programu ochrony wód morskich

Metryka

Dane	Opis
Tytuł dokumentu	Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu
Autor dokumentu (firma/ instytucja)	Multiconsult Polska Sp. z o.o.
Nazwa Projektu	Opracowanie Krajowego programu ochrony wód morskich
Część zamówienia/zadanie nr	Zadanie nr 5
Umowa	Umowa z dnia 22 stycznia 2016 r., nr: KZGW/DPIZWzsm /FW/1/2016
Rodzaj dokumentu	Raport
Poufność	NIE

Historia zmian

Wersja	Autor	Data	Zmiana
0.1	Multiconsult	12.04.2016	Wersja wstępna
0.2	Multiconsult	14.04.2016	Projekt podsumowania po wewnętrznej kontroli jakości
0.3	Multiconsult	19.04.2016	Projekt podsumowania po wewnętrznej kontroli jakości
1.0	Multiconsult	21.04.2016	Finalna wersja podsumowania

Odniesienie do innych dokumentów

Nazwa dokumentu	Data opracowania dokumentu
Raport z konsultacji społecznych	04.2016
Projekt Krajowego programu ochrony wód morskich	03.2016
Prognoza oddziaływania na środowisko projektu KPOWM	03.2016
Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia na wykonanie pracy pt. „Opracowanie Krajowego Programu Ochrony Wód Morskich”	10.2015
Oferta w ramach przetargu na „Opracowanie Krajowego Programu Ochrony Wód Morskich”	12.2015

SPIS TREŚCI

1	Wprowadzenie	7
1.1	Cel i zakres dokumentu.....	7
1.2	Ustalenia prognozy.....	10
1.2.1	Założenia metodyczne.....	10
1.2.2	Przewidywane zmiany w środowisku w przypadku braku realizacji KPOWM.....	11
1.2.3	Przewidywane skutki w środowisku w przypadku realizacji KPOWM.....	12
1.2.4	Proponowane rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko.....	13
2	Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych	15
3	Sposób uwzględnienia w KPOWM ustaleń zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko	17
4	Sposób uwzględnienia w KPOWM opinii właściwych organów	19
5	Udział społeczeństwa	22
5.1	Przebieg procesu udziału społeczeństwa w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko.....	22
5.2	Uwagi i wnioski zgłoszone do projektu KPOWM i prognozy oraz korekty KPOWM wynikające z procesu SOOŚ.....	22
6	Sposób uwzględnienia w KPOWM wyników postępowania transgranicznego	26
7	Sposób uwzględnienia w KPOWM propozycji dotyczących metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu	28

Spis rysunków

Rysunek nr 1 Ogólny schemat postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji KPOWM (dokumentu strategicznego)..... 9

Spis tabel

Tabela nr 1 Zestawienie opinii dotyczących zakresu i stopnia szczegółowości Prognozy oddziaływania na środowisko projektu KPOWM..... 8
Tabela nr 2 Wskaźniki opisowe (cechy) służące do określenia dobrego stanu środowiska..... 11
Tabela nr 3 Podsumowanie charakterystyki zidentyfikowanych oddziaływań typów działań technicznych przewidzianych w KPOWM na realizację strategicznych celów ochrony środowiska..... 12
Tabela nr 4 Identyfikacja monitoringu skutków środowiskowych wdrożenia KPOWM..... 28

Spis załączników

Załącznik 1 Opinie organów wskazanych w ustawie OOŚ
Załącznik 2 Zestawienie uwag i wniosków zgłoszonych w ramach udziału społeczeństwa

Skrót	Rozwinięcie
BaU	Business as usual, „czyli hipotetyczny rozwój sytuacji gdyby program działań (POM) zaproponowanych w ramach KPOWM nie został przyjęty i wdrożony”.
Dyrektywa SEA	Dyrektywa 2001/42/WE w sprawie ocen wpływu niektórych planów i programów na środowisko (OJ L 197, 21.7.2001, p. 30–37)
FNEZ	Fundacja na Rzecz Energetyki Zrównoważonej
GDOŚ	Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska
GES	Good Environmental Status (Dobry stan środowiska)
GIS	Główny Inspektor Sanitarny
Konwencja z Espoo	Konwencja EKG ONZ o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 r.
KPOWM	Krajowy Program Ochrony Wód Morskich
KZGW	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
MRiRW	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Prawo wodne	Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (t.j. Dz.U.2015, poz. 469 z późn. zm.)
Prognoza	Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Krajowego Programu Ochrony Wód Morskich
RDSM	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE z dnia 17 czerwca 2008 r. ustanawiająca ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego (OJ L 164, 25.6.2008, p. 19–40)
RDW	Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (OJ L 327, 22.12.2000, p. 1–73 z późn. zm.)
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SOOŚ	Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko
subGES /nieGES	Sub Good Environmental Status / Niezadawalający stan środowiska
UM	Urząd Morski
Ustawa OOŚ	Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.)
WWF	World Wide Fund for Nature

Wprowadzenie 1

1 Wprowadzenie

1.1 Cel i zakres dokumentu

Niniejszy dokument stanowi pisemne podsumowanie, opracowane w myśl art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko:

„Do przyjętego dokumentu załącza się pisemne podsumowanie zawierające uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych, a także informację, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione:

- 1) ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko;*
- 2) opinie właściwych organów, o których mowa w art. 57 i 58;*
- 3) zgłoszone uwagi i wnioski;*
- 4) wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone;*
- 5) propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu.”*

Organem administracji państwowej przygotowującym projekt Krajowego Programu Ochrony Wód Morskich jest Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej.

Krajowy Program Ochrony Wód Morskich jest jednym z najważniejszych dokumentów strategicznych dla gospodarki wodnej i zawiera propozycje działań pozwalających poprawić stan Bałtyku.

Obowiązek opracowania programu ochrony wód morskich wynika z art. 61s ust. 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne, natomiast poddanie dokumentu procedurze udziału społecznego zgodnie z art. 61 s pkt. 5 ustawy.

Na szczeblu unijnym, wymóg ten wynika z Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE dnia 17 czerwca 2008 r. ustanawiającej ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego (RDSM). Celem RDSM jest osiągnięcie lub utrzymanie dobrego stanu środowiska morskiego (Good Environmental Status – GES) najpóźniej do 2020 roku. Dyrektywa ta ustanawia ramy, w których państwa członkowskie podejmują niezbędne działania (środki) dla osiągnięcia tego celu poprzez przyjęcie i wdrożenie w odniesieniu do każdego regionu i podregionu morskiego Strategii Morskiej (w Polsce jest nią KPOWM).

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko projektu KPOWM rozpoczęła się, w myśl art. 3 ust. 1, pkt. 14 ustawy OOŚ, uzgodnieniem zakresu i stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko. Organami uzgadniającymi były:

- Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska,
- Główny Inspektor Sanitarny,
- Dyrektor Urzędu Morskiego w Gdyni,
- Dyrektor Urzędu Morskiego w Słupsku,
- Dyrektor Urzędu Morskiego w Szczecinie.

Zakres kluczowych analiz wynikający z opinii organów administracji zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela nr 1 Zestawienie opinii dotyczących zakresu i stopnia szczegółowości Prognozy oddziaływania na środowisko projektu KPOWM

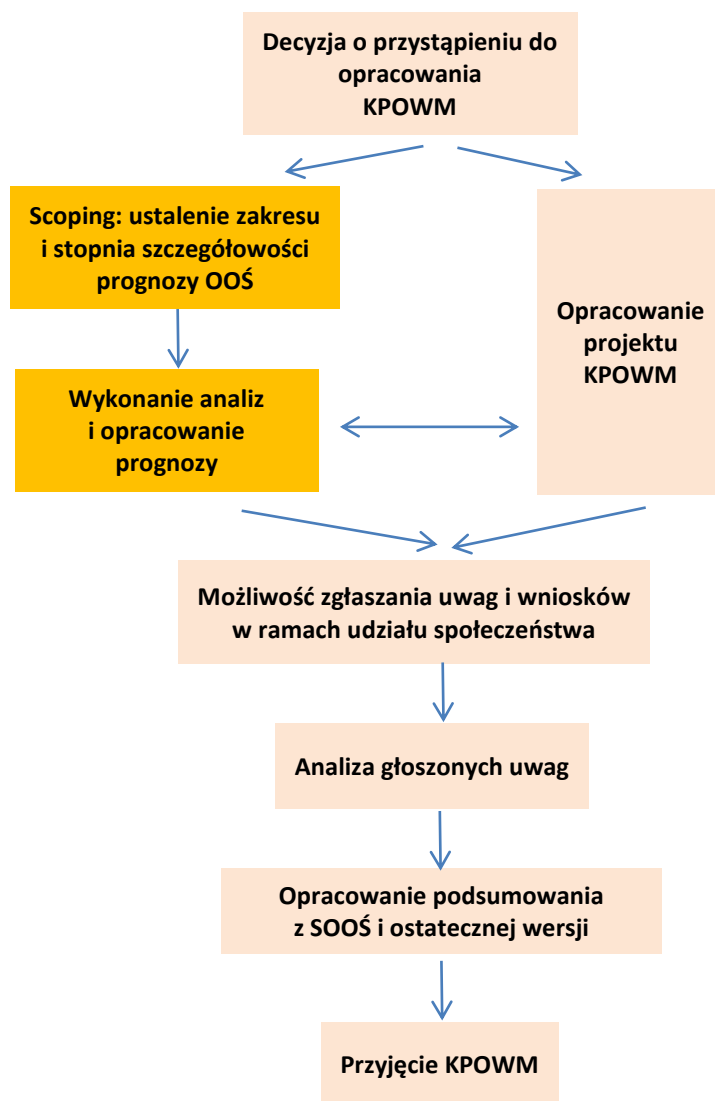
Lp.	Organ	Zakres - kluczowe zagadnienia
1	Główny Inspektor Sanitarny	<ul style="list-style-type: none"> • Oddziaływanie na środowisko powinno być też rozumiane, jako oddziaływanie na zdrowie ludzi.
2	Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • Prognoza powinna odnosić się do pełnej wersji projektowanego dokumentu i obejmować wszystkie planowane działania mogące znacząco oddziaływać na środowisko. • W Prognozie należy uwzględnić informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już dokumentów powiązanych z projektem dokumentu (...) zwłaszcza dla krajowych i międzynarodowych dokumentów dotyczących obszaru Bałtyku oraz obszarów powiązanych funkcjonalnie z obszarami morskimi RP w kontekście oddziaływania na środowisko a także dla dokumentów zakładających realizację działań o potencjalnie istotnym wpływie na środowisko morskie (np. Program Polskiej Energetyki Jądrowej). • Badanie powinno obejmować nie tylko potencjalny wpływ na obszary chronione, ale także na gatunki chronione. • Szczególną uwagę trzeba poświęcić ekosystemom, siedliskom i gatunkom wodnym i zależnym od wody. • W Prognozie powinno się znaleźć odniesienie do kwestii rozprzestrzeniania się gatunków obcych, w szczególności inwazyjnych. • Dokument nie może zostać przyjęty, jeśli jego realizacja może znacząco negatywnie oddziaływać na obszary Natura 2000, a nie zostaną spełnione łącznie wszystkie przesłanki, o których mowa w art. 34 ustawy o ochronie przyrody.
3	Dyrektor Urzędu Morskiego w Gdyni	<ul style="list-style-type: none"> • Ocena oddziaływania działań zawartych w projekcie KPOWM powinna uwzględniać wpływ na obszary Natura 2000 zlokalizowane na obszarach morskich.
4	Dyrektor Urzędu Morskiego w Słupsku	<ul style="list-style-type: none"> • W Prognozie należy uwzględnić istniejące i projektowane lub proponowane obszary chronione, o których mowa w art. 6 ustawy o ochronie przyrody zlokalizowane na terenie obszarów morskich i w pasie nadbrzeżnym. • W analizach należy uwzględnić oddziaływania oraz kumulację oddziaływań związane z działaniami i przedsięwzięciami istniejącymi, realizowanymi bądź planowanymi do realizacji na objętym opracowaniem terenie, włączając działania i przedsięwzięcia nieobjęte projektowanym dokumentem. • Wskazany jest uwzględnienie w Prognozie danych i wniosków wypracowanych na etapie tworzenia dokumentacji przyrodniczych i projektów planów ochrony dla obszarów: PLB 990003, PLC 990001, PLB 990002.
5	Dyrektor Urzędu Morskiego w Szczecinie	<ul style="list-style-type: none"> • Należy uwzględnić istniejące i projektowane obszary chronione, o których mowa w art. 6 ustawy o ochronie przyrody. • Informacje zawarte w Prognozie powinny być opracowane stosownie do stanu wiedzy i metod oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektu KPOWM. • Dokument nie może zostać przyjęty, jeśli jego realizacja może znacząco negatywnie oddziaływać na obszary Natura 2000, a nie zostaną spełnione łącznie wszystkie przesłanki, o których mowa w art. 34 ustawy o ochronie przyrody. W związku z tym w Prognozie należy wyraźnie wskazać i uzasadnić istnienie wymienionych przesłanek.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzgodnień zakresu i stopnia szczegółowości Prognozy.

Następnie sporządzono Prognozę dla projektu KPOWM.

Ogólny schemat postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji KPOWM przedstawiono na poniższym rysunku.

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek nr 1 Ogólny schemat postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji KPOWM (dokumentu strategicznego)

1.2 Ustalenia prognozy

1.2.1 Założenia metodyczne

Prognoza ocenia wpływ planowanych działań na realizację strategicznych celów ochrony środowiska. Cele te zostały wskazane w innych, nadrzędnych względem KPOWM krajowych dokumentach strategicznych oraz porozumieniach międzynarodowych. Autorzy Prognozy wyróżnili dziewięć strategicznych celów ochrony środowiska, które mają związek z działaniami KPOWM. Są to następujące cele:

1. Ochrona zdrowia i bezpieczeństwa ludzi
2. Ochrona bioróżnorodności
3. Wspieranie osiągnięcia lub utrzymania dobrego stanu środowiska wód morskich (GES)
4. Wspieranie osiągnięcia celów środowiskowych dla jednolitych części wód na lądzie
5. Zmniejszenie wrażliwości i przygotowanie na zmiany klimatyczne
6. Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb na lądzie
7. Ochrona, a jeśli to możliwe poprawa walorów krajobrazowych
8. Ochrona dziedzictwa kulturowego w tym zabytków archeologicznych podwodnych
9. Cele gospodarcze i ochrona dóbr materialnych o dużej wartości

Tak określone cele ochrony środowiska obejmują swoim zakresem wszystkie elementy środowiska, które zgodnie z prawem powinny podlegać strategicznej ocenie oddziaływania, czyli: ludzi, różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne.

Wpływ wdrażania KPOWM na realizację strategicznych celów ochrony środowiska został oceniony przez ekspertów na podstawie zestawu pytań odnoszących się do określonego celu.

Przed przystąpieniem do oceny wpływu poszczególnych działań KPOWM na środowisko eksperci podzielili planowane działania na te, które obejmują realizację inwestycji mogących oddziaływać na środowisko oraz te, które są tylko działaniami organizacyjnymi, prawnymi lub edukacyjnymi niepowodującymi bezpośrednich skutków w środowisku. Podział ten uzasadnia obowiązujące prawo (Ustawa OOS) wprowadzająca wymóg strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektów dokumentów, które dają ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Działania inwestycyjne pogrupowano w dwa typy:

- A. Rozwój infrastruktury gospodarki wodno-ściekowej i redukcja biogenów z rolnictwa.
- B. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom z terenów przemysłowych i ze statków/wraków.

Ocenę wpływu działań przewidzianych w projekcie KPOWM wykonano w odniesieniu do wskaźników wskazanych w poniższej tabeli.

Tabela nr 2 Wskaźniki opisowe (cechy) służące do określenia dobrego stanu środowiska

Numer		Opis wskaźnika/cechy
Wskaźnika zgodnie z RDSM	Cechy zgodnie z Prawem wodnym	
W1	C1	Różnorodność biologiczna
W2	C2	Gatunki obce
W3	C3	Komercyjnie eksploatowane gatunki ryb i bezkręgowców
W4	C4	Łańcuchy pokarmowe
W5	C5	Eutrofizacja
W6	C6	Integralność dna morskiego
W7	C7	Warunki hydrograficzne
W8	C8	Substancje zanieczyszczające i efekty zanieczyszczeń
W9	C9	Substancje szkodliwe w rybach i owocach morza
W10	C10	Odpady (śmieci) w środowisku morskim
W11	C11	Hałas podwodny i inne źródła energii

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE z dnia 17 czerwca 2008 r. ustanawiającej ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego.

W prognozie odniesiono się również do potencjalnych oddziaływań skumulowanych, jakie mogą mieć miejsce w wyniku realizacji KPOWM oraz wdrożenia innych dokumentów strategicznych, których kierunki i działania mogą mieć wpływ na środowisko morskie.

Prognoza została opracowana zgodnie z wymogami prawa, co do zakresu tego typu dokumentu oraz biorąc pod uwagę stan współczesnej wiedzy, niepewności, a także stopień szczegółowości ocenianego dokumentu, jakim jest projekt KPOWM.

1.2.2 Przewidywane zmiany w środowisku w przypadku braku realizacji KPOWM

Prognoza stanu środowiska w przypadku braku realizacji KPOWM oparta została na założeniu, że KPOWM nie będzie realizowany. Podstawą tego scenariusza jest tzw. scenariusz odniesienia „Business as Usual”, w którym uwzględniono możliwe oddziaływania na środowisko morskie w wyniku działalności niektórych sektorów gospodarki takich jak:

- żegluga morska,
- rybołówstwo na Bałtyku,
- rozwój energetyki wiatrowej,
- rolnictwo,
- rozwój turystyki morskiej.

W przypadku braku realizacji działań wynikających z KPOWM można przyjąć, że w odniesieniu do tych wskaźników, gdzie aktualnie osiągnięto dobry stan (GES) może się on pogorszyć na skutek rosnących presji.

W przypadku wskaźników, gdzie aktualnie nie osiągnięto dobrego stanu (subGES), w przypadku braku realizacji KPOWM, stan ten będzie się co najmniej utrzymywał lub nawet pogłębiał.

1.2.3 Przewidywane skutki w środowisku w przypadku realizacji KPOWM

Wyniki przeprowadzonych analiz pozwoliły na stwierdzenie w prognozie, że przyjęcie KPOWM i wdrożenie działań przewidzianych w okresie do 2020 roku, będzie miało korzystny wpływ na realizację wszystkich strategicznych celów ochrony środowiska. Wyniki przeprowadzonej analizy przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela nr 3 Podsumowanie charakterystyki zidentyfikowanych oddziaływań typów działań technicznych przewidzianych w KPOWM na realizację strategicznych celów ochrony środowiska

Typ działań przewidzianych w KPOWM / oddziaływania	Ochrona zdrowia i bezpieczeństwa ludzi	Ochrona bioróżnorodności	Wspieranie osiągnięcia lub utrzymania dobrego stanu środowiska wód morskich	Wspieranie osiągnięcia celów środowiskowych dla jednolitych części wód na lądzie	Zmniejszenie wrażliwości i przygotowanie na zmiany klimatyczne	Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb na lądzie	Ochrona, a jeśli to możliwe poprawa walorów krajobrazowych	Ochrona dziedzictwa kulturowego w tym zabytków archeologicznych podwodnych	Cele gospodarcze i ochrona dóbr materialnych o dużej wartości
A. Rozwój infrastruktury gospodarki wodno-ściekowej i redukcja biogenów z rolnictwa.	+++	+	++	++	0	++	0	++	+++
B. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom do wód z terenów przemysłowych i ze statków /wraków.	+++	++	++	++	0	++	+	+++	+++

Źródło: Opracowanie własne.

LEGENDA

Kiedy Program służy bezpośrednio realizacji celu.	Wzmacniający	+++
Kiedy Program istotnie wspiera możliwość realizacji celu lub pozwala uniknąć zagrożeń związanych z ograniczeniem możliwości realizacji celu.	Korzystny	++
Kiedy skutki pozytywne spodziewane w wyniku realizacji Programu przeważają w sposób jednoznaczny nad ewentualnymi skutkami negatywnymi, jednak ich osiągnięcie wymaga spełnienia dodatkowych warunków w postaci np. stosowania środków wzmacniających oddziaływania pozytywne lub minimalizujących oddziaływania negatywne.	Nieznacznie korzystny	+
Kiedy nie stwierdzono istotnego wpływu lub wpływy pozytywne i negatywne równoważą się.	Neutralny	0
Kiedy negatywne skutki realizacji Programu równoważą lub przewyższają jego wpływ pozytywny w ramach możliwości osiągnięcia celu. Możliwe jest ograniczenie wpływu negatywnego przy zastosowaniu standardowych środków minimalizujących.	Nieznacznie negatywny	-
Kiedy wdrożenie Program niesie za sobą niemożliwe do uniknięcia koszty środowiskowe przeważające ewentualne pozytywne w tym zakresie, ogranicza możliwość realizacji celu. Możliwe jest ograniczenie wpływu, ale poza środkami standardowymi dla danego typu przedsięwzięcia, należy wskazać indywidualne środki minimalizujące.	Negatywny	--
Kiedy wdrożenie Program niesie ze sobą niemożliwe do uniknięcia konflikty w kontekście możliwości realizacji celu. Konieczność zastosowania kompensacji, czyli odtworzenia niszczonego zasobów środowiska. Należy wskazać wykonalne rozwiązania kompensacyjne i warunki jej realizacji lub konieczność zastosowania derogacji.	Konflikt	---

Źródło: Opracowanie własne.

Nowe działania wskazane w projekcie KPOWM służą wzmocnieniu istniejących działań mających na celu poprawę lub utrzymanie istniejącego dobrego stanu środowiska, w tym wód morskich.

Natomiast w wielu przypadkach, działania KPOWM będą osłabiane przez działania wynikające z przyjętych już programów i planów dających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć o potencjalnie negatywnym oddziaływaniu na środowisko wód morskich. Dotyczy to szczególnie wskaźników: W1, W4, W5, W6 i W11, dla których osiągnięcie dobrego stanu wód może być opóźnione lub jego utrzymanie zagrożone w niektórych podakwenach. Planowane działania, w szczególności duże inwestycje, mogą być przyczyną negatywnych zmian także w odniesieniu do wskaźnika W7.

Analizując presje wynikające z realizacji działań wynikających z innych dokumentów strategicznych można się spodziewać, że niżej wymienione inwestycje i typy mogą mieć wpływ na stan środowiska morskiego, przede wszystkim w okresie po 2020 roku:

- budowa elektrowni jądrowej,
- budowa rurociągu duńskiego, tzw. Baltic Pipe,
- realizacja przekopu przez Mierzęję Wiślaną,
- budowa morskich farm wiatrowych – założono, że do roku 2020 może się rozpocząć budowa kilku z nich, jednakże większość z planowanych farm najprawdopodobniej będzie budowana po 2020 roku,
- działania na brzegu.

Wszystkie te przedsięwzięcia wymagają indywidualnej oceny wpływu na środowisko lub Naturę 2000. W jej ramach zweryfikowane zostanie lub już zostało oddziaływanie określone na etapie oceny strategicznej wykonanej dla dokumentów, z których wynikają w/w przedsięwzięcia oraz dobrane zostaną/zostały już dobrane odpowiednie środki minimalizujące, czy kompensujące.

Jak wynika z analiz wykonanych na potrzeby KPOWM, pomimo zastosowania dodatkowych działań przewidzianych do realizacji w projekcie KPOWM, w obecnym cyklu do 2020 roku, nie będzie możliwe osiągnięcie GES dla następujących wskaźników: W1, W2, W3, W5, W6 (z wyjątkiem podakwenu 36) oraz W8 (GES nie zostanie osiągnięty dla podakwenu 62).

1.2.4 Proponowane rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko

Z uwagi na brak przewidywanych istotnych oddziaływań o charakterze negatywnym, wynikających z realizacji działań technicznych zaproponowanych w projekcie KPOWM, nie było potrzeby proponowania działań minimalizujących lub kompensujących straty w środowisku.

Uzasadnienie
wyboru przyjętego
dokumentu
w odniesieniu do
rozpatrywanych
rozwiązań
alternatywnych

2 Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych

Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt. 3 lit. b) ustawy OOS prognoza oddziaływania na środowisko przedstawia biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – **rozwiązania alternatywne** do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

KPOWM wskazuje działania, których realizacja przyczyni się do osiągnięcia i utrzymania dobrego stanu środowiska wód morskich GES. Identyfikacja rozwiązań alternatywnych została przeprowadzona na etapie decydowania o wyborze i charakterze nowych działań na etapie opracowywania projektu tego dokumentu. Wszystkie przewidziane w nim działania wspierają osiągnięcie lub utrzymanie GES, co docelowo wpłynie pozytywnie na cele ochrony obszarów Natura 2000, szczególnie w zakresie gatunków i siedlisk od wody zależnych.

Ostatecznie, z uwagi na charakter działań wskazanych do realizacji w KPOWM, wspierających osiągnięcie GES, a jednocześnie brak zidentyfikowanych znaczących negatywnych ich oddziaływań na poszczególne cele ochrony środowiska i tym samym komponenty środowiska, zwłaszcza w kontekście oddziaływań na obszary Natura 2000, nie było potrzeby analizowania rozwiązań alternatywnych do poszczególnych typów działań i samych działań przewidzianych w KPOWM.

Sposób
uwzględnienia
w KPOWM ustaleń
zawartych
w prognozie
oddziaływania na
środowisko

3 Sposób uwzględnienia w KPOWM ustaleń zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko

Prace nad Prognozą prowadzone były równolegle wraz z przygotowaniem projektu KPOWM. W ramach prac nad KPOWM eksperci przygotowujący analizy w ramach oceny strategicznej, uczestniczyli w kilkudniowym seminarium, którego efektem było wypracowanie zestawienia działań wspierających osiągnięcie GES w odniesieniu do poszczególnych wskaźników opisowych (cech) jakości środowiska morskiego.

Analizy prowadzone w ramach oceny strategicznej postępowały równolegle wraz z pracami nad projektem KPOWM i jego kolejnymi wersjami. Zespoły opracowujące projekt prognozy i projekt KPOWM na bieżąco wymieniali informacje i dane odnoszące się do analizowanych zagadnień. Jednym z obszarów, na które zwrócili uwagę autorzy prognozy są zmiany klimatyczne i ich skutki dla środowiska morskiego, co zostało uwzględnione w projekcie KPOWM przedstawionym do opiniowania i konsultacji w ramach udziału społecznego.

Pozwoliło to na optymalne wykorzystanie sukcesywnie gromadzonych danych oraz wyników analiz i uwzględnienie uwarunkowań środowiskowych w maksymalnym możliwym stopniu bezpośrednio w Programie, na jak najwcześniejszym etapie tworzenia tego dokumentu.

W efekcie oceniono, że zaproponowane w KPOWM działania nie będą miały istotnego oddziaływania na środowisko a projekt KPOWM nie wymagał weryfikacji pod kątem ustaleń zawartych w prognozie.

Sposób uwzględnienia w KPOWM opinii właściwych organów

4

4 Sposób uwzględnienia w KPOWM opinii właściwych organów

Realizując działania zmierzające do opracowania projektu KPOWM oraz przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wdrożenia projektu tego dokumentu, od właściwych organów administracji pozyskano uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji zawartych w Prognozie OOŚ. Uzgodnienia wydały następujące instytucje:

1. **Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska**, pismo z dnia 24 listopada 2015 r., znak sprawy: DOOŚsoos.411.15.2015.JP,
2. **Główny Inspektor Sanitarny**, pismo z dnia 26 listopada 2015 r., znak sprawy: GIS-HŚ-NS-4311-068/EN/15,
3. **Dyrektor Urzędu Morskiego w Gdyni**, pismo z dnia 4 grudnia 2015 r., znak sprawy: INZ1.1-AM-8103-120/15,
4. **Dyrektor Urzędu Morskiego w Słupsku**, pismo z dnia 27 listopada 2015 r., znak sprawy: OW-B5-074-83/15,
5. **Dyrektor Urzędu Morskiego w Szczecinie**, pismo z dnia 26 listopada 2015 r., znak sprawy: OW-IV-070/049/02/15.

Następnie, po przeprowadzeniu analiz, projekt KPOWM wraz z prognozą był opiniowany przez wyżej wymienione organy. Otrzymane opinie zostały przedstawione w załączniku nr 1 do Podsumowania.

1. **Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska**, pismo z dnia 12 kwietnia 2016 roku, znak sprawy: DOOŚsoos.410.5.2016.JP

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska stwierdził, że przedstawiony projekt KPOWM oraz sporządzona do niego prognoza oddziaływania na środowisko zostały opracowane adekwatnie do potrzeb oraz możliwości na obecnym etapie wdrażania RDSM. Zalecono jednakże uwzględnienie w ostatecznej wersji KPOWM dwóch uwag, w tym jednej merytorycznej. Dotyczyła ona przesłanek uzasadniających nieosiągnięcie celów środowiskowych, które przywołano w KPOWM. Organ zaznaczył, że nie powinno się wskazywać w KPOWM jako przykłady konkretnych typów przedsięwzięć stanowiących wyjątek, o którym mowa w art. 14 ust 1 pkt. d RDSM, ponieważ bez właściwej oceny nie można a priori stwierdzić, że realizacja wszystkich inwestycji danego typu będzie uzasadniona ważnymi względami interesu publicznego, które przeważają nad koniecznością osiągnięcia celów środowiskowych. Opinia GDOŚ została uwzględniona w dokumencie KPOWM.

2. **Główny Inspektor Sanitarny**, pismo z dnia 4 kwietnia 2016 roku, znak sprawy: GIS-PR-023-123/MD/16/2

Główny Inspektor Sanitarny nie wniósł żadnych uwag do przedstawionych dokumentów.

3. **Dyrektor Urzędu Morskiego w Gdyni** - opinia Dyrektora Urzędu Morskiego w Gdyni wpłynęła po terminie przewidzianym w ustawie – 19 kwietnia 2016 r., znak sprawy: INZ1.1-AM-8103-39/16.

Dyrektor UM w Gdyni wniósł kilka uwag do zapisów w kartach działań stanowiących załącznik do projektu KPOWM. Uwagi te dotyczyły przede wszystkim doprecyzowania nazw jednostek administracji i właściwego podziału kompetencji za wdrażanie niektórych działań. Zakwestionowana została także możliwość prawna wykorzystania do monitoringu obszarów morskich dronów oraz koszty ich zakupu przewidziane w Programie. Zgłoszone uwagi i wnioski zostały uwzględnione w dokumencie KPOWM.

Dyrektor UM w Gdyni nie wniósł żadnych uwag do prognozy oddziaływania na środowisko, stwierdzając, że została ona opracowana zgodnie z uzgodnionym przez Dyrektora zakresem.

4. **Dyrektor Urzędu Morskiego w Słupsku**, pismo z dnia 21 marca 2016 roku, znak sprawy: OW-B5-074/18/16

Dyrektor Urzędu Morskiego w Słupsku pozytywnie zaopiniował przedstawione dokumenty.

W szczególności, pozytywnie oceniono włączenie dotychczasowych działań wynikających z ustawy o ochronie przyrody – w tym morskie obszary NATURA 2000, jak też nowych, planowanych działań, jak m.in. sporządzenie planu ratowania zwierząt, które ucierpiały w wyniku rozlewów olejowych, co wychodzi naprzeciw m.in. zadaniom realizowanym w ramach współpracy krajów nadbałtyckich, w ramach HELCOM. Stwierdzono, że inne ważne działania uwzględnione w planie, to między innymi ochrona gatunków i siedlisk w ramach sieci NATURA 2000 oraz morskich obszarów chronionych HELCOM MPA - dawne BSPA. Dyrektor Urzędu Morskiego w Słupsku nie zgłosił żadnych uwag i wniosków do uwzględnienia w KPOWM.

5. **Dyrektor Urzędu Morskiego w Szczecinie**, pismo z dnia 1 kwietnia 2016 r., znak sprawy: OŚ-I-070/2/3/16.

W piśmie tym Dyrektor Urzędu Morskiego w Szczecinie wskazał, że pozytywnym aspektem opracowania KPOWM jest to, że duża część działań proponowanych w tym dokumencie ma na celu uzupełnienie luk w wiedzy w taki sposób, aby w kolejnym cyklu planistycznym możliwe było wykorzystanie dodatkowych wskaźników oceny. Jednocześnie pozytywnie oceniono również włączenie działań odnoszących się do obszarów Natura 2000.

Jednocześnie, w celu pogłębienia informacji o środowisku w projekcie KPOWM, organ przekazał uwagi do uwzględnienia w tym dokumencie. Uwagi te dotyczą błędów w przytoczeniu nazw niektórych dokumentów, propozycję uwzględnienia w zakresie działań „Krajowego planu zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń na morzu” i planów zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń wód portowych oraz między innymi kwestii działań dla cechy 10 „Odpady w środowisku morskim”. Ponadto, organ wskazał, że należałoby rozważyć uwzględnienie monitoringu dotyczącego miejsc zatopienia amunicji, w tym bojowych środków trujących.

Organ zaopiniował pozytywnie prognozę zaznaczając, że uwzględnia ona zakres przedstawiony w dokonanym wcześniej uzgodnieniu.

Udział społeczeństwa 5

5 udział społeczeństwa

5.1 Przebieg procesu udziału społeczeństwa w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko

Udział społeczeństwa w procesie strategicznej oceny oddziaływania zapewniony został zgodnie z postanowieniami art. 54 ust. 2 ustawy OOŚ.

Propozycja projektu KPOWM wraz z prognozą oddziaływania na środowisko została udostępniona do udziału społecznego 8 marca 2016 r. na stronie www.chronmorze.pl, a także w siedzibach KZGW w Warszawie oraz RZGW w Gdańsku i w Szczecinie. Każda osoba zainteresowana tym dokumentem mogła zapoznać się z propozycją Programu i prognozy oraz zgłosić swoje uwagi i wnioski do dnia 29 marca 2016 roku.

W dniu 16 marca 2016 roku, w Sopocie, zorganizowano także konferencję, podczas której przedstawiono projekt KPOWM oraz wyniki oceny strategicznej.

5.2 Uwagi i wnioski zgłoszone do projektu KPOWM i prognozy oraz korekty KPOWM wynikające z procesu SOOŚ

Uwagi i wnioski zgłoszone w ramach udziału społecznego wraz z odniesieniem się do nich autorów KPOWM i prognozy zostały przedstawione w tabeli w załączniku nr 2 do Podsumowania.

Większość instytucji zgłaszających uwagi zgadza się z działaniami zaproponowanymi w projekcie KPOWM i widzi wyraźną potrzebę ich wdrożenia.

Duża część zgłoszonych uwag dotyczyła koniecznych do wdrożenia poprawek językowych, doprecyzowania instytucji odpowiedzialnych za prowadzenie monitoringu i poszczególnych działań, doprecyzowania nazw dokumentów przytaczanych w projekcie KPOWM i innych zmian, które nie mają wpływu na treść merytoryczną dokumentu KPOWM. W niniejszym rozdziale przedstawiono więc kluczowe uwagi, których treść wpłynęła na zmiany wprowadzone w projekcie KPOWM. Pozostałe uwagi zgłoszone przez inne instytucje i jednostki przedstawiono w załączniku 2 do podsumowania.

Jedną z ważniejszych uwag, jakie zostały zgłoszone dotyczą zagadnienia eutrofizacji. Uwagi w tym zakresie zostały zgłoszone przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRRIW). Instytucja ta zwróciła uwagę na pozycje literatury, z których wynika, że stan wód Morza Bałtyckiego w odniesieniu do wskaźnika W5 Eutrofizacja jest inny niż przyjęty w projekcie KPOWM. Powołano się przy tym na monografię Hahansohn, Bryhn z 2008 roku, z której wynika, że Bałtyk właściwy znajduje się na granicy oligotrofii i mezotrofii. Ze zgłoszonych przez Ministerstwo uwag wynika, że eutrofizacja Morza Bałtyckiego nie jest dużym problemem i, że powoływane w projekcie KPOWM dane i modele z HELCOM nie są aktualne w świetle nowej wiedzy o stanie Bałtyku. Ministerstwo proponuje również usunięcie de facto wszystkich proponowanych w projekcie KPOWM działań, których celem jest zmniejszenie dostawy biogenów pochodzących z rolnictwa do wód. Były to m.in. następujące działania: wprowadzenie limitu dawki nawozów, zwiększenie powierzchni gruntów objętych planami nawożenia, czy zapewnienie warunków bezpiecznego przechowywania nawozów i szkolenia dla rolników. Ministerstwo wskazało także na konieczność rozszerzenia monitoringu. Ponadto, wskazano również na problem zmian klimatu mający wpływ na status trofii nie tylko Morza Bałtyckiego, ale także innych akwenów morskich.

Zgłoszone przez MRiRW zagadnienie dotyczące wpływu zmian klimatu, na jakość wody w Bałtyku oraz konieczności rozszerzenia monitoringu przyczyniły się do rozszerzenia istniejących zapisów dokumentu KPOWM w powyższych zakresach. Uwzględniono też zgłoszoną przez MRiRW potrzebę pogłębiania badań nad zmianami ekosystemowymi w Bałtyku.

Część uwag zgłoszonych przez MRiRW nie zostało uwzględnionych w dokumencie KPOWM. Dotyczy to między innymi metody normalizacji ładunków fosforu i azotu zastosowanej przez autorów KPOWM. Różnice między wartościami referencyjnymi (uzyskanymi dla Polski metodą normalizacji miesięcznej i metodą HELCOM wynoszą 8% i 3% odpowiednio dla azotu i fosforu. Są to zatem różnice na tyle małe, że nie wpływają na ogólny obraz sytuacji i nie powinny wpływać na planowanie działań przewidzianych w KPOWM. Nie uwzględniono również propozycji usunięcia wyżej wymienionych działań mających na celu redukcję biogenów z rolnictwa, gdyż oznaczałoby to rezygnację z kluczowych realnych działań na rzecz osiągnięcia GES w zakresie wskaźnika W5 Eutrofizacja, a pośrednio – zagrożenie dla osiągnięcia GES w zakresie W1 i W3.

Ponadto autorzy KPOWM zwracają uwagę, że cele środowiskowe zostały przyjęte przez Radę Ministrów, jako podstawa planowania i programowania w ramach KPOWM i nie ma mowy o indykatywności. Jako indykatywne Polska traktuje cele redukcji biogenów ustalone w ramach HELCOM. Nie wyklucza się jednak rewizji celów w kolejnych okresach planistycznych, co zostało zapisane w dokumencie KPOWM.

Ponadto, w ramach udziału społeczeństwa, uwagi zgłosiła również organizacja pozarządowa WWF oraz Fundacja na Rzecz Energetyki Zrównoważonej (FNEZ). Poniżej przedstawiono kluczowe poruszane przez te organizacje zagadnienia wraz z odniesieniem się autorów dokumentu do tych zagadnień.

Ogólnie WWF dobrze ocenia i popiera wdrożenie działań przewidzianych w KPOWM. Organizacja ta podkreśliła znaczenie proponowanych w nim działań dla rzeczywistego osiągnięcia dobrego stanu środowiska morskiego. Ponadto, organizacja zgłosiła kilka uwag o charakterze ogólnym i szczegółowym odnoszącym się do konkretnych zagadnień, z których większość została uwzględniona w KPOWM. Uwagi uwzględnione dotyczyły przede wszystkim:

- konieczności poprawienia stosowanych w KPOWM skrótów i nazw,
- uzupełnienia opisu niektórych działań: dodania działania w zakresie dobrowolnej certyfikacji łańcucha dostaw produktów rybołówstwa i akwakultury, czy wykorzystania mokradeł śródpolnych do redukcji ładunku biogenów z terenów rolniczych,
- propozycji współpracy organizacji pozarządowych przy wdrożeniu niektórych działań zaproponowanych w projekcie KPOWM np. sprzątania plaż.

Pozostałe wnioski i uwagi nie zostały uwzględnione. Należy do nich na przykład:

- uwaga dotycząca analizy braku wdrożenia działań zaplanowanych w innych dokumentach strategicznych lub wynikających z przepisów obowiązującego prawa, lecz jeszcze niezatwierdzonych na przykład niektórych planów ochrony morskich obszarów Natura 2000. Uwaga ta nie została uwzględniona, gdyż obowiązek opracowania i wdrożenia planów zadań ochronnych i planów ochrony dla obszarów Natura 2000 wynika z obowiązującego prawa. Założono, że zostaną one opracowane i przyjęte w ramach czasowych wskazanych w ustawie o ochronie przyrody.
- uwaga dotycząca analizy kosztów i korzyści dla wszystkich nowych działań przewidzianych w projekcie KPOWM, w tym prac o charakterze studialnym i analitycznym. Uwaga ta nie została uwzględniona, gdyż nie jest możliwe przeprowadzenie analiz kosztów i korzyści dla wszystkich nowych działań. Powodem jest brak znajomości efektów działań o charakterze studialnym, badawczo-monitoringowym, analityczno-prawnym oraz administracyjnym. Dopiero po wdrożeniu tych działań będzie znany ich efekt, obecnie można spodziewać się

pozytywnych efektów ich wdrożenia, ale jakiegokolwiek próby mierzalnego ujęcia tychże efektów byłyby w tej sytuacji mało wiarygodne.

Fundacja na Rzecz Energetyki Zrównoważonej popiera wdrożenie działań przewidzianych w KPOWM. Jednocześnie zgłosiła kilka uwag, które zostały uwzględnione w KPOWM:

- uwaga dotycząca podkreślenia roli morskiej energetyki wiatrowej w osiągnięciu celów przewidzianych w strategii morskiej, w tym redukcji emisji gazów cieplarnianych. Uwaga ta została uwzględniona poprzez rozszerzenie istniejącego już zapisu w rozdziale 9 w projekcie KPOWM. Zapisy te zwracają uwagę na niekorzystny wpływ ocieplenia klimatu na natężenie objawów eutrofizacji oraz na bioróżnorodność i podkreślając w tym kontekście znaczenie redukcji emisji gazów cieplarnianych, również poprzez rozwój energetyki wiatrowej na morzu.
- Uwaga dotycząca hałasu podwodnego i wpływu na zachowania behawioralne fauny miała wpływ na redakcję zapisów KPOWM, w których podkreślono, że wskaźnik 11.1 nie dotyczy tylko hałasu generowanego podczas palowania, ale także innych działań, które nie są ograniczone.
- Uwagi dotyczące omyłek pisarskich/lub nieścisłości w danych dotyczących farm wiatrowych.

Ponadto, FNEZ zgłosiło kilka innych uwag, które nie zostały uwzględnione w dokumencie KPOWM dotyczących:

- Zmiany scenariusza business as usual z powodu dynamicznego rozwoju morskiej energetyki wiatrowej. W KPOWM przytoczono dane prognostyczne o rozwoju polskiej energetyki wiatrowej, pochodzące z raportu „Morska energetyka wiatrowa – analiza korzyści dla polskiej gospodarki oraz uwarunkowań rozwoju”.
- Uwaga dotycząca uzupełnienia o wpływ realizacji wariantu polegającego na budowie elektrowni jądrowej na wody Morza Bałtyckiego oraz na środowisko morskie. Uwaga ta nie została uwzględniona, gdyż wnioskowana analiza została zawarta w prognozie oddziaływania na środowisko projektu KPOWM, w rozdziale dotyczącym analizy przyszłych presji. Ponadto, zgodnie z pismem otrzymanym z PGE EJ1, realizacja elektrowni jądrowej w Polsce nie rozpocznie się do roku 2020, a taki horyzont czasowy przewiduje KPOWM.

Uwagi do prognozy miały charakter niemający wpływu na wnioski zawarte w tym dokumencie. Były to w dużej mierze uwagi dotyczące literówek i inne dotyczące między innymi przytaczanych w prognozie dokumentów i raportów, a także stosowanej terminologii.

Sposób
uwzględnienia
w KPOWM wyników
postępowania
transgranicznego

6

6 Sposób uwzględnienia w KPOWM wyników postępowania transgranicznego

Projekty planów i programów (oraz wszelkie ich modyfikacje), które potencjalnie mogą wywierać znaczący wpływ na środowisko, w tym na ludzi oraz cenne gatunki i siedliska - w ramach procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko podlegają m.in. ocenie pod kątem ryzyka wystąpienia znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Jest to wymóg przewidziany w prawie krajowym, wynikający z przepisów prawa międzynarodowego - Konwencji EKG ONZ o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 r. oraz Dyrektywy 2001/42/WE w sprawie ocen wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

Biorąc pod uwagę charakter oraz skalę zaproponowanych działań w projekcie KPOWM, oceniono, że ich realizacja nie będzie wywoływać skutków środowiskowych poza granicami Polski.

Nie było, więc potrzeby prowadzenia postępowania transgranicznego.

Sposób
uwzględnienia
w KPOWM propozycji
dotyczących metod
i częstotliwości
przeprowadzania
monitoringu skutków
realizacji postanowień
dokumentu

7 Sposób uwzględnienia w KPOWM propozycji dotyczących metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu

Monitoring jakości środowiska morskiego jest jednym z elementów przewidzianych przez RDSM. Zgodnie z założeniami, program monitoringu powinien umożliwić monitorowanie zmian zarówno w zakresie presji i oddziaływań antropogenicznych, jak i stanu ekosystemu, czyli na pozyskiwanie danych dla każdego z 11 wskaźników RDSM. Monitoring powinien również umożliwiać ocenę społeczno-ekonomiczną i ocenę skuteczności podejmowanych działań mających na celu poprawę lub utrzymanie dobrego stanu środowiska wód morskich.

Program monitoringu został opracowany przez GIOŚ i przedstawiony do KE.

Z uwagi na to, że określony powyżej program monitoringu obejmuje wszystkie skutki dla środowiska morskiego (przynajmniej w odniesieniu do wskazanych wskaźników opisowych /cech), w prognozie przeanalizowano, czy konieczne jest proponowanie dodatkowego monitoringu skutków środowiskowych wdrożenia Programu obejmującego pozostałe aspekty środowiskowe nieobjęte „Programem monitoringu wód morskich”.

Zaproponowano, aby w ramach monitorowania skutków środowiskowych wdrożenia KPOWM, poza działaniami ujętymi w „Programie monitoringu wód morskich” i innych, obowiązujących dokumentów strategicznych, podjąć dodatkowe działania zestawione w poniższej tabeli.

Tabela nr 4 Identyfikacja monitoringu skutków środowiskowych wdrożenia KPOWM

Komponent	Sposób monitorowania/wskaźnik	Częstość monitorowania i uwagi	Instytucja odpowiedzialna za prowadzenie monitoringu
Monitoring powierzchni ziemi w strefie brzegowej	Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym (zmiany powierzchni dla poszczególnych sposobów użytkowania i pokrycia terenu)	Co 4 lata, zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym	Urząd gminy
Objęcie zabytków podwodnych monitoringiem	Monitorowanie wpływu podejmowanych działań przewidzianych w KPOWM na stan zidentyfikowanych w ich rejonie zabytków	W trakcie podejmowania działań mogących mieć wpływ na podwodne zabytki	Odpowiedni wojewódzki konserwator zabytków

Źródło: Opracowanie własne.

Powyższa propozycja monitoringu wskazana w prognozie została uwzględniona w KPOWM w rozdziale 8 „Monitoring postępów wdrożenia programu”.